

Стаття надійшла до редакції 28.03.2016

O. Gresko

THE PHILOSOPHY OF INFORMATION OF TV AND RADIO BROADCASTING: SOCIO-CULTURAL ASPECT

Transformations of media content and format of information and analytic programs of modern mass media in terms of changes of socio-cultural attitudes and moral values of the target audience are determined in the article. News philosophy is considered in terms of popularization of converged platforms of the information society. Current media situation and prospects are analyzed by means of the basic theories of communication of M. McLuhan, Th. Roszak, E. Toffler, M. Veber and Y. Masuda.

There were different socio-cultural changes during 25 years of independence of Ukraine. The revolutions, protests of the Ukrainian people have been reflected in the information broadcasting since 1991 till the present day. Television and radio news footage of mentioned above period could be the powerful achievement for the researches of this century.

The modern society's peculiarity is information exchange without any losses and expenses. The consumer is ready to share the information resources with the audience joining the team of social publishers or producers online. Information exchange is the base of the modern communication model.

Sensation is still the criterion for many leading editorials in the world. Beside the domination of news packages under the qualified analytic material researchers forecast the priority of intellectual production spreading by means of communication technologies in the future.

The new system of human values also depends on the leaders of the communication process who promote their ideas in the information space and influence on the public opinion. Employees of live information broadcasting are responsible for the selection of participants of information and analytical programs on radio and television (e.g. expert comments and forecasts of the current situation).

The mechanism of individual and social transformation leads to real changes in the mentality of people. There is no any universal attitude to changes or the life style of different society.

The audience would like to share the positive content. For this purpose consumers use social media as an instrument of mass communication which is alternative to traditional media. Information broadcasting should transform both format and media content to implement modern news philosophy leading to the development of positive transformation in the society.

Key words: *news philosophy, information broadcasting, convergence, counterculture, target audience.*

УДК 316.74:929(477) «1895/1968» (043)

Т. Г. Добіна

ФЕНОМЕН КУЛЬТУРОТВОРЧОСТІ В ЖИТТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У даній статті здійснено огляд теоретичних праць, які присвячені різноплановим питанням відносно природи рушійних чинників творчої діяльності та проблемі феномену культуротворчості. З'ясовано, що актуальним проблемам культуротворчості приділена значна увага як вітчизняних так і закордонних науковців. Висвітлено найважливіші поняття феномену культуротворчості як особливої сфери людської діяльності.

Ключові слова: *культуротворчість, культурний розвиток, феномен культуротворчості, творча особистість, культуротворча діяльність.*

В розмаїтті теорій процесів культурного розвитку як в комплексній концептуальній моделі існування Homo sapiens питання культуротворчості стоять на першому плані, оскільки без вивчення емпіричного фактажу, його накопичення, класифікації й експлікування, без інтегративного осмислення досліджуваної епохи з нових методологічних позицій стають неможливими обґрунтовані наукові узагальнення.

Слід зауважити, що й до цього часу, незважаючи на значний масив наукових розробок і теоретичних обґрунтувань стосовно різнопланових питань відносно природи рушійних чинників творчої діяльності, в цілому проблема феномену культуротворчості залишається предметом полеміки. Тому в обсязі даної статті висвітлюються найважливіші поняття феномену культуротворчості як особливої сфери людської діяльності.

Теоретичним підґрунтям для значної частини науковців, що працювали над осмисленням минулого й майбутнього з точки зору духовних потреб тогочасної культуротворчості виявились праці М. Шелера, М. Бубера, М. Бахтіна, П. Коптіна, Х. Ортега-і-Гассета, Е. Фромма, Е. Кассіра, К. Хорні та ін., в яких міститься аналіз особистісних феноменів цивілізованої людини щодо реалізації власного творчого потенціалу та вибору сфери і місця діяльності. Варто зауважити, що важливі засадничі концепти культуротворчості викладені в працях Е. Тоффлера, Д. Велла, К. Ясперса і Е. Блоха. Слід підкреслити, що взірцем пневматологічного кордоцентризму й гуманізму в українському просторі філософської думки безперечно вважається антропокосмізм вітчизняних мислителів Г. Сковороди і П. Юркевич. На нашу думку, їхня ідея існування в людині місця концентрації всього найкращого в її натурі підносить поняття культуротворчого осердя людини як її діяльнісного потенціалу на новий рівень особистісної значущості.

Показово, що в зарубіжному науковому дискурсі культуротворчість зазвичай пов'язується з діяльністю «практичної культурологізації» усього процесу освіти.

Опрацювання групи джерел культурологічного напрямку засвідчило, що термін «культуротворчість» повноправно побутує в кількох вітчизняних наукових закладах, зокрема в київській, запорізькій, харківській та донбаській філософських школах, а ще ним послуговуються Ю. Афанасьєв, І. Зязюн, В. Шинкарук, В. Леонтьєва, А. Могильний, О. Жорнова, В. Федь та ін. [1–6].

Теоретичними дослідженнями нами встановлено, що категорія «культуротворчість» в науковому дискурсі відносно стабільно з'являється орієнтовно три десятиліття тому і розповсюдження її у вітчизняних друкованих матеріалах, на наш погляд, було викликане зростанням функцій культурологічних чинників в системі освіти. Отже можна говорити про початковий етап існування в Україні сучасної моделі освіти з культуротворчим компонентом, з імовірною перспективою його зростання.

Окремо слід послатись на фундаментальні філософські праці В. Леонтьєвої, в

яких ґрунтовно й детально розкриваються найважливіші загадки феномену культуротворчості – природні витоки й чинники, основні системи й процеси, а головне – дана характеристика ролі освіти як джерела знань й естетичного розвитку.

Значний науковий внесок у справу розкриття багатовимірного явища спроможності й потреби особистісної культуротворчої діяльності, зробили вчені-психологи, якими стверджено, тобто практично доведено, що рушієм, який дав енергію творчій особистості, є сформоване освітою та плідним вихованням розуміння й відчуття опозиції таких творчих рис і понять, як наслідувальність – створювальність (читай «успадковане – новостворене»). І ця високотворча безперервна снага спрямована на рух від визнаного, канонізованого, еталонного до кращого, продуктивнішого, досконального. Це водночас раціональний й ірраціональний закон творчої діяльності як тяглість, як покликання, як прогрес.

В цьому контексті абсолютно логічним слід вважати той факт, що і науковці і практичні діячі педагогічної галузі здавна надавали значення наявності вираженої обдарованості учнів та вихованців від наймолодшого віку (вундеркінди проявляли себе іноді вже у трирічному віці) й упродовж усього періоду становлення особистості індивіда, але й намагались осмислити природу й оцінити рівень здібності кожного з них, щоб сприяти ранньому виявленню талановитих і заохоченню їхнього розвитку.

Тому не дивно, що саме з позицій свідомого вивчення впливу заборонних методів та, можливо й непедагогічного, але умовно виправданого підходу до гранично допустимої в навчальному процесі особистої свободи, дослідники дійшли переконаності, що підвищення вимог до порядку й дотримання обов'язку, як передумова розвитку здібної особистості, протистоїть пафосу культуротворчості. А от поведінкова модель в умовах належної свободи є незаперечним додатковим засобом і навіть стимулом у розкритті творчого потенціалу індивіда.

Слід підкреслити, що у значному масиві наукових досліджень проблеми культуротворчості як суміжної сфери з культурою і педагогікою особливе місце, на наше переконання, належить працям О. Жорнової, в яких глибоко науково досліджено й висвітлено широкий спектр питань творчої діяльності окремої особистості та проблеми незбагаченого феномену культуротворчості, але й розглядається коло причин і підстав, що зумовлюють інтенсифікацію процесів тепер уже загальної культурологізації всієї сфери освіти. В полі аналізу й осмислення опиняється й характер змін понятійного тлумачення термінологічного значення явища «культуротворчість» у науковому обігу таких наук, як педагогіка й психологія.

Узагальнюючи вище зазначене можна стверджувати, що проблема термінотворення зберігає певну гостроту, позаяк вона інколи відстає від результатів диференціації видів, методів та ідей культуротворчості, до того ж дібрані терміни не завжди вдало відображують сутність певного набутку.

Вочевидь сам по собі термін «культуротворчість» не має достатньої відповідності для визначення та окреслення змісту першої його частини – «культура» як грандіозного ціннісно-сміслового універсуму. І хоча, з огляду на його поширеність та актуальність, йому приділена значна увага в працях багатьох сучасних українських вчених (В. Леонтьєвої, О. Жорнової, В. Федя та С. Черепанової та ін.) проблема незаперечної відповідності вживання його в науковій літературі залишається предметом подальшого осмислення і потребує свого доопрацювання.

Опрацювання значного кола інформаційно-дослідницьких джерел в рамках теми даного дослідження дає підстави зробити наступні висновки: численними дослідженнями вітчизняних вчених створено достатньо потужні науково-практичні платформи, що забезпечують усвідомлення важливості феномену культуротворчості в

житті суспільства. А також розуміння його як сфери розвитку індивіда і результативного прояву його здібностей, що виходять за межі особистісного саморозвитку. Відтак, феномен культуротворчості, у нашому трактуванні, – складна система, в якій відбувається творення культури і поза межами традиційної творчої діяльності. І ця діяльність характеризується і мотивується прагненням творчої особистості до досконалості й новаторства. Слід зауважити, що при вивченні феномену культуротворчості канонічні питання місця і ролі творчої особистості є не просто важливими, а основоположним, оскільки без належних емпіричних даних, без достатнього накопичення опрацювання та професійного коментування реально виявлених фактів, їх імовірної реконструкції та переосмислення в наступних історичних умовах і періодах подальші узагальнення науковців можуть вважатись неправомірними й непереконаливими. Аналізуючи інформацію про роль людського чинника та долучаючи новий фактаж, ми створюємо можливість відтворення імовірної картини культурницького процесу, орієнтовно відтворити умови і таким чином розкрити особливості й наслідки його розвитку.

Список використаної літератури

1. Афанасьев Ю. Л. Социально-культурный потенциал художественной деятельности / Ю. Л. Афанасьев. – Львов : Свит, 1990. – 160 с. ; Afanasev Yu. L. Sotsialno-kulturnyy potentsial khudozhestvennoy deyatelnosti / Yu. L. Afanasev. – Lvov : Svit, 1990. – 160 s.

2. Жорнова О. І. Теорія і методика формування культуротворчості : моногр. / О. Жорнова. – Запоріжжя : Дике поле, 2006. – 416 с. ; Zhornova O. I. Teoriia i metodyka formuvannia kulturotvorchosti : monohr. / O. Zhornova. – Zaporizhzhia : Dyke pole, 2006. – 416 s.

3. Зязюн І. Філософські проєкції освіти й освітні технології / І. Зязюн // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 4–9 ; Ziaziun I. Filosofski proektsii osvity u osvitni tekhnolohii / I. Ziaziun // Shliakh osvity. – 1996. – № 1. – S. 4–9

4. Леонтьева В. М. Культуротворчість: природа, системи, процеси : автореф. дис. ... докт. філос. наук : спец. 09.00.04 / Валентина Миколаївна Леонтьева; Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Харків, 2004. – 32 с. ; Leontieva V. M. Kulturotvorchist: pryroda, systemy, protsesy : avtoref. dys. ... dokt. filoz. nauk : spets. 09.00.04 / Valentyna Mykolaivna Leontieva; Kharkivskiy natsionalnyi un-t im. V.N.Karazina. – Kharkiv, 2004. – 32 s.

5. Могильний А. Культура і особистість / А. Могильний. – Київ : Вища школа, 2002. – 303 с. ; Mohylnyi A. Kultura i osobystist / A. Mohylnyi. – Kyiv : Vyshcha shkola, 2002. – 303 s.

6. Шинкарук В. Культура і освіта: світоглядні аспекти / В. Шинкарук // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 9–15 ; Shynkaruk V. Kultura i osvita: svitohliadni aspekty / V. Shynkaruk // Shliakh osvity. – 1996. – № 1. – S. 9–15

Стаття надійшла до редакції 17.05.2016

T. Dobina

THE PHENOMENON OF CULTURAL CREATIVITY IN MODERN SOCIETY

This article carries out a review of theoretical works, which are devoted to diverse issues concerning the nature of driving factors of creative activity and the problem of the

phenomenon of cultural creativity. It was found that both domestic and foreign scientists paid considerable attention to actual problems of cultural creativity. The research reflects the most important concepts of the phenomenon of cultural creativity as a special sphere of human activity.

The author of this article draws attention to the fact that the problem of the phenomenon of cultural creativity remains a subject of the controversy up to now and in spite of the significant body scientific research and theoretical studies concerning the diverse issues about the nature of driving factors of creative activity. Thus the scope of this study covers the most important concepts of the phenomenon of cultural creativity as a special sphere of human activity.

After working for a group of cultural sources of the direction, the researcher points out that the term “cultural creativity” rightfully exists in several national scientific institutions, particularly in Kiev, Zaporozhye, Kharkov and Donbass philosophical schools.

It was found that numerous studies and theoretical developments of Russian scientists created rather a powerful scientific and practical platform that provides the awareness of the importance of the phenomenon of cultural creativity in a society.

Summing up, the researcher argues that the importance of studying cultural creativity`s phenomenon are the canonical questions of the place and the role of the creative person, because further generalizations of scientists can be considered illegal and unconvincing without the proper empiric data, without sufficient accumulation of study and professional comments real revealed the facts and their probable reconstruction and reconsideration in the following historical conditions and periods. The analysis of information about the role of the human factor and the initiation of new facts will create the conditions for the reconstruction of a probable pattern of a cultural process and, thus, will provide an opportunity to reveal the characteristics and implications of its development.

Key words: *cultural creativity, cultural development, the phenomenon of cultural creativity, creative personality, cultural and creative activities.*

УДК 392.51:398.838

О. О. Кухаренко

СИСТЕМА СИМВОЛІВ РОДЮЧОСТІ В ОБРЯДОВИХ ПІСНЯХ КОМОРИ Й ПЕРЕЗВИ

Досліджуються сакралізовані елементи системи символів родючості в обрядовій поезії комори й перезви, що входили до циклу весільних обрядів. Дані ритуали містили прояви антигромадської поведінки й використовували сороміцькі елементи. У піснях виділяються три основні групи понять – статеві органи, сексуальний акт і цнота як необхідна умови для успішного проведення обряду.

Ключові слова: *культ родючості, обряди, весілля, комора, перезва.*

Прадавній культ родючості, як частина землеробського світогляду, поступово набув символічного значення. Встановлення зв'язків між архетипами культу родючості й символізацією на подальших етапах розвитку постає як актуальне завдання сучасної культурологічної науки.

Традиційні обряди з точки зору статевого начала та елементів культу родючості досліджують І. Ігнатенко в праці «Жіноче тіло у традиційній культурі українців»,